

Ett silverfynd i åländsk jord.

Uti en i tidskriftsbladet, »Allsvensk Samling» N:o 3 för innevarande år 1937 införd uppsats med överskrift »Ölands och Ålands landskapsvapen hava förväxlat» har förste kanslisekreteraren N. A. Lindhult i samband med en omständlig redogörelse för denna (av K. A. Bomansson långt tidigare påvisade) förväxling avbildat och beskrivit ett säreget på Åland gjort jordfynd, nu uti kungl. livrustkammaren i Stockholm. Om detta föremål — synbarligen en ämbetsbricka — har överintendenten vid bemälda inrättning friherre R. Cederström haft vänligheten att, jämte det han tillställt mig en vacker fotografi därav, meddela att det hittats i Vivastby i Sunds socken på Åland och blivit 1932 till k. livrustkammaren inlöst; vidare att det är av rent silver (utan kontrollstämpel), att dess storlek är $7,1 \times 6,5$ cm och att det väger 47 gram.

Såsom bilden här visar omslutes brickan av en kraftig krans, hopbunden av kvistar tätt besatta med ett slags tegellagda barr (?). Inom kransen ses överst bokstäverna CRS (Carolus Rex Svecicæ), därunder rikets tre kronor, av vilka den nedersta klyver årtalet 1660, samt i fältets nedra hälft två över varann ställda råbockar i språng mellan sex rosor. Sex i brickan borrarade små hål, ett i vardera ändan samt ett par vid sidornas mitt antyda att den varit fäst på ett plagg eller, sannolikare, på ett axelgehång.

Åland var sedan gammalt — liksom Öland — en kunglig jaktpark, där älgar, tidigare också rådjur, fritt strövade omkring; och för övervakandet av djurens fredande fanns där sedan Gustaf II Adolfs tid en av regeringen tillsatt jägmästare med underlydande skallfogdar. Herr Lindhult förmodar att ifrågavarande bricka hänfört sig till »åländska kronojägare» samt att de därå förekommande rådjuren jämte rosorna visade »det rätta ålandsvapnet» sådant det var år 1660.

Silverbricka från Vivastby
Sunds socken.
Kungl. Livrustkammaren. Stockholm.

Häremot tala dock flere omständigheter.

Såsom af herr Lindhults egen uppsats framgår visade Ålands vapen, såvitt man vet, åtminstone sedan år 1618 oföränderligt en *hjort*. Det vore vidare rätt märkvärdigt om, just året 1660, då i k. Carl X:s begravningståg den åländska sorgefanan företedde nämnda högdjur, regeringen *samtidigt* låtit prägla en Åland vidkommande ämbetsbricka med en vapenbild av helt annat slag. Föröfrigt var bemälda örikes jägmästare — eller lantjägare såsom han ock kallades — en enkel, allmogen närastående man. Han hette vid denna tid Johan Nilsson och bodde på Håkansböle (nu Rosenberg) i Sunds socken. Sonen, som 1686 efterträdde honom i jägmästarsysslan, antog namnet Östling. Hans tjänstebefattning har näppeligen av höga överheten kunnat så uppskattas, att den märkt honom med en bricka av gediget silver. Nej, för honom, liksom för landsfiskalen, var nog en hirschfångare det föremål, varmed han fick söka förskaffa sig hörsamhet och respekt.

Jag är nog ense med herr Lindhult därom att oftanämnda bricka har något samband med k. jägeristaten. Men i betraktande av dess för den tiden höga metalliska värde och vidare att därpå präglats konungens namninitialer jämte riksstämpeln tre kronor — alltså en antydning om en *riksbefattning* håller jag före att brickan burits av ingen ringare person än själva *riksjägmästaren*.

Att föremålet hittats i åländsk jord kan nog hava sin förklaring av att det måhända förlorats vid något besök, som bemälda höga ämbetsman, kanske i inspektionssyfte, någon gång gjort på Åland och därvid kanske färdats på den urgamla allmänna postväg, som löper fram förbi Vivastby. Men saken kan ock ställas i samband med den förlusteresera unge konung Carl XI under augusti månad 1671 gjorde till Åland. Då ändamålet därmed var att jaga älg, kan man antaga att riksjägmästaren varit bland de dignitärer som i det lysande jaktsällskapet var konungen följaktigt.

Reinh. Hausen.

REFERAT.

Ein Silberfund in åländischer Erde. Verf. veröffentlicht ein in der Königl. Rüstammer in Stockholm verwahrtes Silberschild, das bei Vivastby im Kirchspiel Sund auf Åland gefunden ist. Das Schild ist für das Amtsabzeichen des Forstmeisters von Åland betrachtet worden. Verf. führt Gründe an, welche nach seiner Ansicht dafür sprechen, dass das Schild von dem Reichsforstmeister getragen worden ist.
